

## **Nyelv, kommunikáció, megértés**

Társadalomtudományi alapozó szeminárium)  
ELTE Jog- és Társadalomelméleti Tanszék

Oktató: Márton Miklós

**A kurzus leírása:** A kurzus a későbbi társadalomelméleti, jogszociológiai és jogbölcseleti tárgyak filozófiai és társadalomtudományi megalapozására szolgál. A kurzus során, a szeminárium jellegből adódóan, alapvetően egy-egy, részben klasszikus, részben kifejezetten oktatási célra szánt szöveg közös, interaktív jellegű feldolgozására kerül sor. A hallgatóknak az órákra el kell olvasniuk a megfelelő szöveget, és annak közös feldolgozásában aktívan részt kell vegyenek.

**Előzetes ismeretek** (input): A kurzus a középiskolai tanulmányok során elsajátított átlagos történelmi, irodalmi, eszme- és kultúrtörténeti ismereteken túl előzetes ismereteket nem igényel.

**A kurzus célja** (output): A kurzus alapvető célja, hogy a hallgatók képessé váljanak a tudományos szövegek, fogalmak megértésére, az olvasottak értő módon való összefoglalására. A hallgatóknak képessé és hajlandóvá kell válniuk a különböző elméleti álláspontok összehasonlítására, önálló kritikai elemzésére. A hallgatóknak továbbá fel kell ismerniük a tudományos megközelítések használatának és a szakszövegek olvasásának jelentőségét valamint funkcióját a szakmai képzésben. Ezen alapvető célokat a kurzus hármass célkitűzés révén igyekszik megvalósítani:

- 1) A társadalomtudományi szövegek olvasásához, megértéséhez szükséges képességeket, attitűdöket igyekszik a hallgatókban kialakítani. Elsősorban a szöveg- és problémaértelmezési, illetve az elemzési és kritikai készségek fejlesztése a cél.
- 2) Tartalmilag megismerteti a hallgatókat a kommunikációelmélet és a nyelvfilozófia néhány alapvető kérdésével, bevezetést nyújt e területek klasszikus és újabb problémáiba, illetve az azok megoldásait célul kitűző javaslatokba és elméleti álláspontokba.
- 3) A szövegekben megjelenített kérdéskörök és problémák közös feldolgozásának módszere által a hallgatók dialektikus vitakészségének és argumentatív kultúrájának fejlődését is hivatott elősegíteni.

**A számonkérés formája:** A számonkérés alapelve a folyamatos évközbeni teljesítés és ennek ellenőrzése. Az órán megbeszélte szövegeket a tanulónak előre el kell olvasnia, Ennek ellenőrzésére a hallgatóknak rövid *olvasónaplót* kell írniuk, és legkésőbb az adott olvasmány közös feldolgozása előtti nap 20 óráig emailben az oktatónak elküldeniük. Az olvasónapló alapvetően az olvasmány főbb kérdéseit, állításait, fogalmait emeli ki rövid, legfeljebb egy oldal terjedelemben. A kurzus teljesítéséhez legalább 7 olvasónapló leadása szükséges. A félév során továbbá legalább 3 alaposabb elemzést igénylő *házipolgozatot* kell készíteni, amelyben a hallgató az általa szabadon választott olvasmányt alaposabban elemzi, kritizálja, egyben saját véleményét is kifejti a szövegben tárgyalt kérdésekkel kapcsolatban. A házipolgozatok terjedelme 7000-10000 leütés (kb. 3 oldal).

A félév végi jegyet a három házipolgozatra kapott jegy valamint az órai munka és az olvasónaplók színvonala alapján kapott negyedik jegy átlaga határozza meg.

**A feldolgozandó olvasmányok listája** (a feldolgozás sorrendjében):

1. Kálmán László – Trón Viktor: *Bevezetés a nyelvtudományba*. 1. Nyelv és nyelvtudomány, Tinta Kiadó, Budapest, 2007, 10-23.,  
[http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tinta/TAMOP-4\\_2\\_5-09\\_Bevezetes\\_a\\_nyelvtudomanyba/adatok.html](http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tinta/TAMOP-4_2_5-09_Bevezetes_a_nyelvtudomanyba/adatok.html)
2. Pinker, Steven: *A nyelvi ösztön. Hogyan hozza létre az elme a nyelvet?*, 13. Az elme terveze, ford. Bocz András, Typotex Kiadó, Budapest, 1999, 413-438.
3. Kiefer Ferenc: *Jelentéelmélet*. 1. A jelentés leírásának módjai, 2. Szemantika vagy pragmatika? (részlet), Corvina, Budapest, é. n. [2000], 13-54.
4. Austin, John L.: *Tetten ért szavak*. I., VII., VIII. Előadás, ford.: Pléh Csaba, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1990, 29-37., 93-112.
5. Searle, John R.: *Beszédaktusok*, 2.1, 2.4, 2.5, 3., ford.: Bárány Tibor, Gondolat Kiadó, Budapest, 2009, 34–38, 41-55, 67–87.
6. Grice, Herbert Paul: „Társalgás és logika”, ford.: Márton Miklós, in: *Tanulmányok a szavak életéről*, Gondolat Kiadó, Budapest, 2011, 27-42.
7. Searle, John R.: „Közvetett beszédaktusok”, ford. Síklaki István, in: Pléh Cs. – Síklaki I. – Terestyéni T. (szerk.): *Nyelv – Kommunikáció – Cselekvés*, Osiris Kiadó, Budapest, 1997, 62-81.
8. Wilson, Deidre – Sperber, Dan: „A verbális iróniáról”, ford. Bezeckzy Gábor, *Helikon* 2006/4, 351-372.
9. Kövecses Zoltán: *A metafora. Gyakorlati bevezetés a kognitív metaforaelméletbe*. Előszó: A metafora tanulmányozása, 1. Mi a metafora?, ford. Várhelyi Gabriella, Kövecses Zoltán, Typotex Kiadó, Budapest, 2005, 11-28.